

ÜLEILMNE MAJANDUS 2007. AASTAL

2007. aasta oli üleilmsele majandusele edukas, kuid pöördeline aasta – seda eeskätt USA, kuid mõõdukamalt ka teiste G3 riikide majandustsükli. Rahvusvahelise Valuutafondi hinnangul ulatus üleilmne majanduskasv aasta kokkuvõttes 4,9%ni (vt tabel 1), jäädes nii peaaegu samale tasemele 2006. aastaga (5%). 2008. aastal oodatakse kasvu aeglustumist 4,1%le.¹

Piirkonniti oli majanduskasv 2007. aastal suhteliselt erinev. Liidripositsiooni hoidsid Aasia arenevad tööstusriigid 9,6%ga, kusjuures Hiina majanduskasv kiirenes 11,4%le. Kesk- ja Ida-Euroopa riikides aeglustus kasv 6,4%lt 5,5%le. USA majanduskasv jätkas aeglustumist ja oli hinnanguliselt 2,2% (2006. a 2,9%). Euroala majanduskasv oli 2,6% ja Jaapani oma 1,9%; ka nendes regioonides kasv aeglustus, kuid vähem kui USAs. Võrreldes aasta alguses prognoosiga oli tegelik majanduskasv USAs 0,2 protsendipunkti võrra madalam, euroalal 0,6 protsendipunkti võrra kõrgem ning Jaapanis 0,1 protsendipunkti võrra kõrgem.²

Samal ajal arenenud riikides inflatsioon kiirenes. OECD riikide inflatsioon tõusis aasta lõpuks 3,3%le

ehk viimase kuue aasta kõrgeimale tasemele. Seda põhjustasid eeskätt naftahinna jätkuv tõus ning ka tarbimisnõudluse kasvust tulenev hinnatõusu surve. Tööturu trendid kajastasid suhteliselt hästi G3 riikide majandusolukorra erinevusi: USAs tööpuudus kasvas, euroalal langes ja Jaapanis kord suurenes, kord vähenes.

2007. aasta pöördelisel ilmsel eeskätt üleilmsetel finantsturgudel. Kui aasta esimesel poolel säilis eelmistel aastatel valitsenud aktsiaturu tõusutrend, siis alates juuli keskpaigast toimus selge pööre langusele. Selle kõige suurem mõjutegur oli USA elamusektori jätkuv langus, mis hakkas levima ka muudesse majandussektoritesse ning põhjustas laenukvaliteedi ja rahaturu likviidsusega seotud probleeme kogu maailmas. Need probleemid ja halvenenud majanduskasvu väljavaated suurendasid investorite riskikartust ning intressimäärade märgatava languse aasta teises pooles. Suurenenud ebakindlus avaldus ka kullahinna järsus tõusus sel perioodil.

Tabel 1. Arenenud riikide majandusnäitajad

	SKP kasv (%)		THI aasta keskmine kasv (%)		Riigieelarve ülevõi puudujääk (% SKP suhtes)		Jooksevkonto saldo (% SKP suhtes)	
	2006	2007*	2006	2007*	2006	2007*	2006	2007*
Maailm	5,0	4,9						
Arenenud riigid	3	2,7	2,4	2,2	-2,6	-2,2	-1,5	-1,2
Ameerika Ühendriigid	2,9	2,2	3,2	2,9	-2,6	-2,5	-6,2	-5,3
Jaapan	2,4	2,1	0,3	-	-3,8	-3,4	3,9	4,9
Euroala	2,8	2,6	2,2	2,1	-1,4	-0,6	-0,1	-0,2
Saksamaa	2,9	2,5	1,8	2,3	-1,6	-	5,0	5,6
Prantsusmaa	2,0	1,9	1,9	1,6	-2,5	-2,4	-1,3	-1,3
Soome	4,9	4,4	1,3	1,6	4,1	5,3	4,6	4,6
Muud ELi liikmesriigid								
Ühendkuningriik	2,9	3,1	2,3	2,3	-2,6	-3	-3,9	-4,9
Rootsi	4,1	2,6	1,5	1,7	2,3	3,2	8,5	8,3

* 2007. aasta andmed on esialgsed.

Allikas: Rahvusvahelise Valuutafondi *World Economic Outlook* (aprill 2008)

¹ Rahvusvahelise Valuutafondi *World Economic Outlook Update*, jaanuar 2008.

² *Consensus Forecasts*, jaanuar 2007.

AMEERIKA ÜHENDRIIGID JA JAAPAN

2007. aasta jooksul USA majanduskasv nõrgenes ja majandusprobleemid teravnesid. Aasta lõpus hakati juba kartma majanduslanguse võimalust. Peamiselt põhjustas seda jätkuvalt halvenev olukord kinnisvarasektoris, mida võib võrrelda 1990. aastate alguse majanduslanguse perioodiga. Selle olulisemad ilmingud olid elamuhindade langus ja nn *subprime* ehk madalakvaliteediliste eluasemelaenude kriis. Tegemist oli varasematel aastatel eluasemeturul tekkinud „mulli“ purunemisega, millele aasta teises pooles lisandus aktsiaturu langus.

See olukord mõjutas negatiivselt ka teisi majandussektoreid. Kui aasta alguses tööstusaktiivsus veidi kasvas, siis aasta teises pooles pöördus see taas langusele. Detsembris alanes tööstussektori aktiivsusindeks juba allapoole kasvupiiriks loetavat 50 punkti taset. Eratarbimine oli samuti nõrgapoolne – jaemüügi aastakasv püsis põhiliselt 3–6% vahemikus. Tööhõive kasv aeglustus jätkuvalt ja tööpuuduse tase tõusis 12 kuuga 4,4%lt 5,0%le. Aasta teises pooles, mil majandusraskustele lisandus aktsiaturu langus, vähenes märgatavalt ka tarbijate kindlustunne.

USA välistasakaalus võis täheldada jooksevkonto puudujäägi mõningast vähenemist, mida võib seostada dollari kursi langustrendi ja sisenõudluse nõrgenemisega. Samas jäi puudujääk endiselt vahemikku 5–6% SKPst. Eelarve tasakaal oluliselt ei muutunud – puudujääk püsis keskmiselt 1–2% vahemikus.

Inflatsioon jäi valdavalt 2–3% tasemele. Kui üldinflatsioon tõusis aasta lõpus üle 4%, siis alusinflatsioon oli detsembris 2,4%; seega tulenes inflatsioonisurve peamiselt energia ja toiduainete hindadest.

Seoses majanduskasvu riskide märgatava tõusuga, finantsturgude ja -sektori probleemidega ning majanduslanguse ohu kasvuga hakkas USA

keskpank septembris baasintressimäära alandama. Aasta lõpuks vähenes see 5,25%lt 4,25%le.

Jaapani majanduse aastakasvu tempo alanes nelja kvartaliga 2,4%lt 1,8%le. Seega oli 2007. aastal tegemist mõõduka nõrgenemisega; keskmine aastakasv oli hinnanguliselt 1,9%. Tööstusaktiivsus kahanes peamiselt aasta esimeses pooles, mistõttu II kvartali majanduskasv oli negatiivne. Aasta teises pooles hakkas tööstusaktiivsus taas kasvama. Tööturul selget trendi ei olnud, tööpuudus kõikus 3,6–4,0% vahel. Jaemüügi kasvutempo oli esimesel poolaastal negatiivne, kuid muutus hiljem positiivseks. Olukorda ei saa aga lugeda stabiliseerunuks, kuna aktsiaturgude langus ja majanduskasvu väljavaadete nõrgenemine tõid kaasa tarbijate kindlustunde märgatava languse aasta jooksul. Inflatsioonitempo tõusis aasta lõpuks 0,7%le, kuid energia ja toiduainete hindu arvestamata püsis see endiselt nullilähedane. Kuna aasta alguses oli majanduskasv trendipärane, tõstis Jaapani keskpank veebruaris rahapoliitilist intressimäära 0,25%lt 0,5%le ning säilitas sellise taseme aasta lõpuni.

EUROALA

Euroala riikide majanduskasv aeglustus 2007. aastal 2,8%lt hinnanguliselt 2,6%le. Nõrgenes nii tööstus- kui ka teenindussektori aktiivsus; tööstustoodangu kasvutempo langes aasta lõpuks 1,7% tasemele. Seda põhjustasid peamiselt rahapoliitika järjepidev karmistamine viimase kahe aasta jooksul (viimast korda tõsteti baasintressimäära 2007. a juunis – 4%le), euro vahetuskursi tugevnemine ja välisnõudluse nõrgenemine (kasv aeglustus nii USAs kui ka Jaapanis). Oma osa oli ka toiduainete ja energiahindade kasvul. Nii nagu USAs ja Jaapanis, tõid aktsiaturgude langus ja finantssektori raskused ka euroalal kaasa tarbijate kindlustunde märgatava alanemise aasta teises pooles.

Inflatsiooni areng oli euroalal samasugune nagu USAs: naftahinna tõusust tingitud hinnasurve tõstis tarbijahindade aastakasvu aasta lõpuks kõrgeimale

tasemele alates euro kasutuselevõtust ehk 3,2%le. Tarbijahindade alusinflatsioon tõusis samas 12 kuuga 1,5%lt 1,9%le. Euroala tööpuudus vähenes jätkuvalt ja alanes aasta lõpuks 7,2%le.

Kuna aasta esimesel poolel olid majanduskasvu väljavaated suhteliselt head, siis tõstis Euroopa Keskpank sel perioodil kaks korda baasintressimäära 4%le. Hilisem areng aga muutis kasvuväljavaated negatiivsemaks, mistõttu baasintressimäära hoiti sel tasemel aasta lõpuni.

Euroala majanduse väljavaated 2008. aastaks on märksa nõrgemad kui seda oli 2007. aasta kasv. Rahvusvaheline Valuutafond prognoosib kõigis G3 riikides 2008. aasta majanduskasvuks 1,5–1,6% (euroalal 1,6%).³

³ Rahvusvahelise Valuutafondi *World Economic Outlook Update*, jaanuar 2008.